

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Kocaeli (Kandıra) Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü İnceleme Raporu

24. Dönem 3. Yasama Yılı
2013

Rapor, Komisyonun
2 Mayıs 2013 tarihli
toplantısında kabul
edilmiştir.

EGEMENLİK KAYITSIZ ŞARTSIZ MİLLETİNDİR

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

KOCAELİ (KANDIRA) CEZA İNFAZ KURUMLARI KAMPÜSÜ İNCELEME RAPORU

I. BAŞLANGIÇ

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, 13 Ekim 2011 tarihli 3'üncü toplantısında, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinde incelemelerde bulunmak üzere bir Alt Komisyon kurulmasına karar vermiştir. Anılan Karara istinaden, 15.04.2013 tarihinde Kocaeli (Kandıra) Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü'nde incelemede bulunan heyet; Alt Komisyon Başkanı ve Çorum Milletvekili Murat YILDIRIM, Ağrı Milletvekili Mehmet Kerim YILDIZ, Kilis Milletvekili Ahmet Salih DAL, Mardin Milletvekili Abdurrahim AKDAĞ, Ankara Milletvekili Sinan Aydın AYGÜN ve Mersin Milletvekili Ertuğrul KÜRKÜ'nden oluşmuştur. İncelemeye Komisyon görevlisi Yasama Uzmanı Abdussamed SİĞİRTMAÇ eşlik etmiştir.

II. BAŞVURUCULAR

24'üncü Yasama Dönemi'nde, Kocaeli (Kandıra) Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü'nden 42 adet başvuru İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu'na iletilmiştir. Başvurularda, ağırlıklı olarak adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiaları dile getirilmektedir.

Diğer şikâyetler ise şöyledir: Kurumu ilk girişte uygulanan çıplak aramadan şikâyet; haftada 10 saat uygulanması gereken sohbet hakkının ayda 12,5 saat olarak uygulandığından şikâyet; sağlık sorunlarının tedavisinin geciktirilmesinden şikâyet; dış dünya ile iletişimin (telefon ve mektup hakkı) kısıtlanmasından şikâyet; gazete, dergi ve kitap türü yazılı materyallerin yasaklanmasından şikâyet; haksız yere verildiği iddia edilen disiplin cezalarından şikâyet.

Komisyonu iletilenler dışında, Kurumlar hakkında medya kuruluşlarında yer alan haberler derlenerek, haberlerde aktarılan iddia ve şikâyetler incelemeler sırasında göz önünde bulundurulmuştur.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

III. İNCELEMENİN KONUSU VE AMACI

3686 sayılı “*İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Kanunu*”nun 6’ncı maddesine göre, Komisyon; alt komisyonlar kurmak suretiyle çalışabilir ve 5’inci maddesine göre, gerekli gördüğünde Ankara dışında incelemelerde bulunabilir. Ceza infaz kurumu ve tutukevlerindeki fiziki şartların ve kurum yöneticilerinin tutum ve davranışları ile mevzuattan kaynaklanan insan hakkı ihlallerinin incelenmesi amacıyla kurulan Alt Komisyon faaliyet yılı içerisinde, muhtelif ceza infaz kurumlarında incelemelerde bulunmaktadır. İncelemelerin genel amacı, ceza infaz kurumlarında, hükümlü ve tutukluların maddi ve manevi dokunulmazlığı haklarına ve ceza infaz kurumları yaşam koşullarına ilişkin sorunların olup olmadığının tespitidir. Komisyon hazırladığı raporlarda ilgili kurumların tespit edilen sorunlara dikkatini çekmek ve bunlara dair çözüm önerilerini yetkili mercilerle paylaşmaktır. Söz konusu çözüm önerileri mevzuat değişikliği gerekliliğine vurgu yapabilmekte veya belli bir konudaki uygulamanın iyileştirilmesine dikkat çeken mahiyette olabilmektedir.

Tutuklu ve hükümlülerle birlikte ceza infaz kurumu görevlilerinin sorunları da incelemeler vesilesiyle milletvekilleri tarafından yerinde görülmekte ve bu durum mevcut sorunlara ilişkin parlamento ve kamuoyu duyarlılığının da artmasına hizmet etmektedir.

IV. İNCELEMEDE UYGULANAN YÖNTEM

Alt Komisyon ilk olarak Kocaeli Açık Ceza İnfaz Kurumu’nda Kurum görevlileri ile bir araya gelmiştir. Buradaki kısa bilgilendirmenin ardından ceza infaz kurumlarında incelemelerde bulunulmuştur. İncelemeler esnasında rastgele ziyaret edilen odalardaki tutuklu ve hükümlülerle Kurumdan herhangi bir görevlinin iştiraki olmaksızın görüşülmüştür.

V. İLGİLİ MEVZUAT HÜKÜMLERİ VE YAZILI METİNLER

Heyet çalışmasında, Birleşmiş Milletlerin 13 Mayıs 1977 tarihli “*Mahpusların Islahı İçin Asgari Standart Kurallar*”, 9 Aralık 1988 tarihli “*Herhangi Bir Biçimde Tutulan Veya Hapsedilen Kişilerin Korunması İçin Prensipler Bütünü*” 14 Aralık 1990 tarihli “*Tutuklulara Uygulanacak Muameleler İçin Temel İlkeler*”; Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin 11 Ocak 2006 tarihli ve (2006)/2 nolu “*Hükümlülerin İyileştirilmeleri İçin Standart Asgari*

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Kuralların Avrupa Metni” (Avrupa Cezaevi Kuralları), Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin “Cezaevinin Aşırı Kalabalıklaşması ve Cezaevi Mevcudu Enflasyonu Hakkındaki R (99) 22 sayılı Tavsiye Kararı; 5275 sayılı “*Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun*” ve “*Ceza İnfaz Kurumlarının Yönetimi İle Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Tüzük*” hükümleri ile ilgili diğer mevzuatı dikkate almıştır.

VI. GÖRÜŞME VE İNCELEMELER

1 Kurum Müdürleri ve Diğer Yetkililer İle Gerçekleştirilen Görüşmeler

Yapılan görüşmelere Kocaeli 1 No’lu F Tipi Ceza İnfaz Kurumu, Kocaeli 2 No’lu F Tipi Ceza İnfaz Kurumu, Kocaeli 1 No’lu T Tipi Ceza İnfaz Kurumu, Kocaeli 2 No’lu T Tipi Ceza İnfaz Kurumu ve Kocaeli Açık Ceza İnfaz Kurumu müdürleri katılmıştır. Görüşmelere ayrıca Kocaeli İli Başsavcı vekili Ahmet ÖZGÜNGÖR ve ceza infaz kurumlarından sorumlu Cumhuriyet Savcısı Serhat TÜTÜNCÜ iştirak etmiştir.

2 Kocaeli Ceza İnfaz Kurumları Kampüsüne İlişkin Sunulan Genel Bilgilendirme

- Yerleşkede bulunan ceza infaz kurumları şunlardır: Kocaeli 1 No’lu F Tipi Ceza İnfaz Kurumu, Kocaeli 2 No’lu F Tipi Ceza İnfaz Kurumu, Kocaeli 1 No’lu T Tipi Ceza İnfaz Kurumu, Kocaeli 2 No’lu T Tipi Ceza İnfaz Kurumu ve Kocaeli Açık Ceza İnfaz Kurumu.
- Kocaeli Ceza İnfaz Kurumları Yerleşkesinde toplam 912 memur görev yapmaktadır.
- Kocaeli Ceza İnfaz Kurumları Yerleşkesi kapalı alanları Kocaeli Açık Ceza İnfaz Kurumu 78.000 m², 1 ve 2 No’lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları 42,488 m², 1 ve 2 No’lu F Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumları 100.000 m², Jandarma Tabur Binası 82,500 m², 260 Adet Lojman 51.000 m², Arıtma Tesisi 31,631 m² olmak üzere toplam 385.619 m² alan üzerine kuruludur.

2.1 Kocaeli 1 No’lu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Hakkında Heyete Sunulan Genel Bilgilendirme

- Kocaeli 1 No’lu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu 19.12.2000 tarihinde hizmete açılmıştır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

- Kurumun mahkûm kapasitesi 368 kişiliktir. Hükümlü ve tutukluların kaldığı 103 adet 3 kişilik ve 59 adet tek kişilik oda bulunmaktadır. Ayrıca 2 adet süngerli oda bulunmaktadır.
- Kurumun hükümlü ve tutuklu mevcudu 15.04.2013 tarihi itibarıyla, ağırlaştırılmış müebbet cezasına mahkûm olan 31, diğer hükümlüler 121 ve tutuklular 167 olmak üzere toplamda 319 dur.
- Toplamda 200 personel görev yapmaktadır.
- Kurumdaki güvenliği sağlamak amacıyla iç kısımlarda 168, dış kısımlarda 24 olmak üzere toplamda 192 kamera bulunmaktadır. Bu kameralardan alınan görüntüler merkez kontrol odasındaki monitörlerden izlenmekte ve kesintisiz olarak kayıt altına alınmaktadır. Bu görüntü kayıtları hard-disklerde 6 ay saklanmaktadır.
- Merkez Kontrol odasında ayrıca kapalı devre TV yayın sistemi bulunmaktadır. Bu sistem 22 TV kanalını dijital ses ve görüntü kalitesinde kurumdaki odalara dağıtmaktadır. Ayrıca eğitim ve film gösterimi amacıyla 1 adet DVD yayın kanalı da mevcuttur.
- Kurumda hükümlü ve tutukluların banyo ihtiyacını karşılamak üzere her hafta pazartesi çarşamba ve cuma günleri 1 saatten az olmamak kaydıyla sıcak su verilmektedir.
- Kurumda 1 adet kütüphane mevcut olup hükümlü ve tutuklular buradaki kitaplardan yararlanmaktadır. Kurum Kütüphanesinde kayıtlı 4506 kitap bulunmaktadır.
- Kurumda 30 adet kapalı görüş kabini, 4 adet açık görüş yeri, 9 adet avukat görüş yeri bulunmaktadır. Ayrıca 2 adet aile görüş odası yapılmıştır.
- Kurumda 1 adet kapalı spor salonu ve 1 adet açık spor alanı (çim saha) mevcuttur. Bu faaliyetlerden hükümlü ve tutuklular ayda bir kez 2 saatten az olmamak üzere kış aylarında kapalı ve yaz aylarında hem açık spor (çim saha) hem kapalı spor faaliyetlerinden yararlandırılmaktadır.
- Sosyal faaliyetler kapsamında Kurum açık görüş yerlerinde suç durumlarına göre (ağırlaştırılmış müebbet hükümlüleri hariç) hükümlü ve tutuklular ayda en az üç kez ve 2,5 saatten az olmamak üzere sohbet faaliyetlerinden yararlandırılmaktadırlar.
- Kurumumuz öğretmeni tarafından okuma – yazma ve ilköğretim bitirme kursları açılmaktadır. Kurumumuz Eğitim Birimi ve Milli Eğitim Müdürlüğü koordinasyonu ile ortaokul, lise ve yüksekokul bitirme sınavları düzenlenmektedir. Kurumumuz ve

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Halk Eğitim Müdürlüğünün ortaklaşa çalışmaları ile iş ve meslek edindirme kursları yapılmaktadır. Masa tenisi ve satranç müsabakaları tertip edilmektedir.

- Kurumda 11 hükümlü ve tutuklu açık ilköğretim okulunda, 50 hükümlü ve tutuklu açık öğretim lisesinde, 30 hükümlü ve tutuklu açık öğretim fakültesinin değişik bölümlerinde, 5 hükümlü ise uzaktan eğitim yüksek lisans ve lisans tamamlama programlarında öğrenim görmektedir.
- Kuruma haftada bir gün diş hekimi haftada iki gün ise aile hekimi gelmektedir. Revirde 1 adet muayene odası, 1 adet doktor odası, 1 adet diş ünite odası, 1 adet doktor dinlenme odası, 1 adet psiko-sosyal odası ve 4 yataklı müşahade odaları bulunmaktadır.
- Kurumun içme ve kullanma suyu olarak 13.06.2008 tarihinden itibaren şebeke suyu kullanılmaya başlanmıştır. Bir adet yaklaşık 400 tonluk su deposu mevcuttur.
- Enerji kesintilerinde otomatik olarak devreye giren 414 KWA gücünde jeneratör bulunmaktadır.
- Kurum binalarının yangın tehlikesine karşı korunması amacıyla yangın alarm sistemi ve söndürme sistemi bulunmaktadır. Yangın söndürme sistemi olası bir yangın tehlikesinde su deposundaki hidroforlardan yangın hattına su vermektedir.

2.2 Kocaeli 2 No'lu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Hakkında Heyete Sunulan Genel Bilgilendirme

- Kurumu 20.11.2003 tarihinde hizmete açılmıştır.
- Kurum 368 kişilik kapasitededir.
- 103 üçlü oda (50 m²), 59 tekli oda (10 m²), 2 özel oda (15 m²)
- Kurumdaki personel mevcudu 188'dir.
- Kurumda personelin ve hükümlü-tutukluların faydalanacağı berberhane ile terzi atölyesi, kapalı spor salonu, mescit ve açık spor salonu mevcuttur.
- Hükümlü ve tutukluların faydalandığı şahsi bilgisayar kullanım dersliği, bilgisayar kurslarının düzenlendiği derslik ve yeni açılan anten kurulum kursları bulunmaktadır.
- Kurumda hükümlü ve tutuklulara yönelik kilim atölyesi, ağaç işleri atölyesi ve resim hobi salonu bulunmaktadır.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

- Ceza İnfaz Kurumları Yerleşkesindeki 44 adet lojman Kurum personeline tahsis edilmiş olup, personelin lojman sorunu bulunmamaktadır.

2.3 Kocaeli 1 No'lu T Tipi Ceza İnfaz Kurumu Hakkında Heyete Sunulan Genel Bilgilendirme

- Kurum 02.07.2010 tarihinde hükümlü tutuklu alımına başlamıştır.
- 12.04.2013 tarihi itibarıyla Kurumda 47'si tutuklu ve 742'si hükümlü olmak üzere toplamda 789 mahpus bulunmaktadır.
- Kurumun bir bölümü yüksek güvenli bir bölüme, bu kısımda 20 adet tek kişilik oda ile 8 adet 3 kişilik odalar mevcuttur. Bunun haricinde diğer kısımlarda 6 adet 10 kişilik oda, 56 adet 16 kişilik oda ile birlikte toplam 1000 kapasitesi vardır.
- Kurumda mevzuat hükümleri gereğince ayda bir sefer olmak üzere genel arama ve haftada en az bir seferde kısmi arama yapılmaktadır. Doğal afet, yangın, deprem ve benzeri durumlara hazırlık amacı ile yılda iki defa olmak üzere Olağanüstü Hal Tatbikatı yapılmakta olup, en son Olağanüstü Hal Tatbikatı 16.11.2012 tarihinde yapılmıştır.
- Kurumda bulunan hükümlü ve tutukluların muayene ve tedavileri İl Halk Sağlığı Müdürlüğünce görevlendirilen aile hekimleri tarafından pazartesi, çarşamba ve cuma günleri yapılmaktadır. Diş tedavileri ise Kocaeli Nuh Çimento Ağız ve Diş Sağlığı Merkezinden görevlendirilen diş tabibi tarafından kurumumuz revirinde salı günleri yapılmaktadır. Kurumda diş çekimi, dolgu ve kanal tedavisi yapılmaktadır. Protez ve köprü işlemleri ise Açık Ceza İnfaz Kurumunda yapılmaktadır.
- Ceza İnfaz Kurumumuzda açılan kurslar yabancı dil kursu (İngilizce), bilgisayar kursu, resim kursu, bağlama kursu, saç sakal kesim kursu, ahşap şekillendirme kursu, girişimcilik kursu, tiyatro kursu, halk oyunları kursu, aile eğitimi kursu, çocuk tutuklular için jel mum ve mis sabun kurslarıdır.
- Bugüne kadar bu kurslara 1383 kişinin kaydı yapılmış bunlardan 1014 hükümlü ve tutukluya başarı belgesi verilmiştir.
- Kurumda Kocaeli'nde bulunan sivil toplum kuruluşlarından olan GİSİAD'ın (Gıda İhtisas Sanayi ve İş Adamları Derneği) desteği ile yapmış olduğu mescitte kurum personeli, Cuma Namazı ve vakit namazlarını kılmaktadırlar.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

- Kurumumuzda Kurum Müdürü dâhil 195 personel olup, 8 personel dışarıda geçici görev yapmaktadır. 3 personel askerde olup, fiili hizmet yapan 185 personelimiz bulunmaktadır.

2.4 Kocaeli 2 Nolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Hakkında Heyete Sunulan Genel Bilgilendirme

- Kurumun kapasitesi 1012 kişiliktir.
- Kurumda 56 adet 16 kişilik oda, 6 adet 12 kişilik oda, 8 adet 3 kişilik oda, 20 adet tek kişilik oda, 2 adet revir odası, 2 adet 12 kişilik geçici kabul odası bulunmaktadır.
- Ceza İnfaz kurumumuzda 163 personel fiilen görev yapmaktadır.
- Kurum bünyesinde hükümlü tutukluların faydalanması amacıyla birer adet kantin, terzihane, berberhane, kütüphane, kapalı spor salonu, açık spor salonu ve 3 adet iş atölyesi 7 adet derslik, 24 adet avukat görüş odası, 4 adet açık görüş mahalli, 36 adet kapalı görüş mahalli ve 6 adet aile görüş odası bulunmaktadır.
- Kurumda hükümlü tutuklu yaşam alanları hariç güvenlik amacıyla toplam 101 adet kamera ile alınan görüntülerin 24 adet monitörle 24 saat izlenmesi ve 7 adet dijital kayıt cihazı ile kayıt cihazı ile kayıt altına alınması ile sağlanmaktadır.
- 567 hükümlü 223 tutuklu olmak üzere 790 mahpus bulunmaktadır.
- Psikososyal yardım servisi 1 psikolog, 1 sosyal çalışmacı ve 1 İnfaz ve Koruma Memuru tarafından yürütülmektedir.
- Kurumdaki sağlık hizmetleri 1 aile hekimi, 1 kurum sağlık memuru ve 2 infaz koruma memuru tarafından yürütülmektedir.
- Haftanın 3 günü (pazartesi, çarşamba ve cuma) poliklinik günüdür. Her poliklinik gününde ortalama 70-80 mahpusun muayenesi yapılmaktadır. Kurumda bulunan dış kliniğinde İl Sağlık Müdürlüğü'nden görevlendirilen 1 dış tabibi her perşembe gelmektedir.
- Kurslar ve sosyal faaliyetler şunlardır: Bilgisayar kullanımı (işletmenliği – operatör), maket gemi yapımı, saç sakal kesimi, zayıf akım elektrik tesisatçılığı, ahşap boyama ve vernikleme elamanı, aile eğitimi, bağlama, İngilizce A seviye, 1. ve 2. kademe okuma yazma kursları

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

2.5 Kocaeli Açık Ceza İnfaz Kurumu Hakkında Heyete Sunulan Genel Bilgilendirme

- 25.02.2010 tarihli bakanlık oluru ile hizmete açılan kurumumuz 450 hükümlü kapasitesine sahiptir.
- Kurum olarak amacımız yerleşke içerisindeki tüm ceza infaz kurumlarının lojman hizmeti, yemek, ekmek, ısınma, ulaşım, hükümlü ve tutuklu sağlık ve nakil hizmetlerinin ihtiyaçlarının karşılanmasıdır.
- 208 personel bulunmaktadır.
- Halk Eğitim Merkezi'nden gelen usta öğretici ile günlük ortalama 3 öğün yemek çıkarılmakta, yemeklerin yapılmasında ara eleman olarak hükümlülerden yararlanılmaktadır. 40 hükümlünün katılımıyla aşçılık kursu açılarak meslek sahibi olmalarının yanında bilgi ve beceriler kazandırılmaktadır.
- Kurumdaki atölyeler şunlardır: Demir Atölyesi, Terzi Atölyesi, Kuaför İşletmeciliği, Takı Tasarım Atölyesi.

3 Ceza İnfaz Kurumunda Yapılan Gözlemler ile Hükümlü ve Tutuklularla Gerçekleştirilen Görüşmeler

Alt Komisyon çalışmaları kapsamında Kocaeli Açık Ceza İnfaz Kurumu'nda, Kocaeli 1 No'lu F Tipi Ceza İnfaz Kurumu'nda, Kocaeli 2 No'lu F Tipi Ceza İnfaz Kurumu'nda ve Kocaeli 1 No'lu T Tipi Ceza İnfaz Kurumu'nda inceleme gerçekleştirmiştir.

İncelemeler süresince açık görüş alanları, kurum yemekhanesi, yumuşak oda, TV anteni kurulum kursu, takı tasarımı kursu ve aile görüşme odası ziyaret edilmiştir. Yapılan gözlemlerde fiziki anlamda herhangi bir aksaklığa rastlanmamıştır. Aile görüşme odalarının teşrifatı beğenilmiştir. Açık görüşme alanında bulunan ziyaretçiler tarafından da Kurum hakkında herhangi bir şikâyetle bulunulmamıştır.

Zikredilen Kurumlarda mahpuslarla herhangi bir görevli olmaksızın gerçekleştirilen görüşmelerde şikâyet edilen 2 ortak husus şunlar olmuştur:

1. Haftada iki gün verilen sıcak su ihtiyaçlarımızı karşılamak için yeterli gelmemektedir.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

2. Mevcut uygulamada spor yapmak için ayda sadece bir kere dışarıya çıkartılmaktayız. Bu süre yetersiz gelmektedir.

Yukarda belirtilen ortak konular haricindeki diğer şikâyetler, F Tipi Ceza İnfaz Kurumlarından iletilen şikâyetler ile diğer Kurumlarda kalanlar tarafından iletilen bireysel şikâyetler olmuştur.

İncelemede bulunulan F Tipi Ceza İnfaz Kurumlarında mahpuslarca Kurum idaresinin uygulamalarından çok az sayıda şikâyet iletilirken, genel olarak F Tipi Ceza İnfaz Kurumlarının yapısından ve mevzuattan kaynaklı sorunlar dile getirilmiştir.

F Tipi Ceza İnfaz Kurumlarında tutuklu ve hükümlüler tarafından ortak olarak ifade edilen başlıca şikâyet, diğer mahpuslarla iletişimin çok sınırlı tutulduğu şeklindedir. Bu çerçevede sohbet hakkının haftada 2,5 saat olarak uygulanmasından şikâyet edilmiştir. Bunun dışında özellikle ağırlaştırılmış müebbet hapse mahkûm olanların hep aynı kişilerle sohbet hakkından faydalandırıldıkları şikâyeti bulunmaktadır. Havalandırma kapısının daha uzun süre açık tutulması talebi ve yeni uygulamaya başlanacak ödül yönetmeliğine ilişkin kaygılar da yapılan görüşmede Heyete aktarılmıştır.

1 No'lu F Tipi Ceza İnfaz Kurumunda bulunan bir tutuklu omuzunda platin bulunması nedeniyle yazı yazmakta zorlandığını, bundan ötürü idareden daktilo talebinde bulunduğunu ancak bu talebin reddedildiğini belirtmiştir. Tutuklu bu uygulamayla savunma hakkının ihlal edilmesinden şikâyet etmiştir.

F Tipi Ceza İnfaz Kurumlarında görüşülen mahpuslar, kitap ve gazete türü yazılı materyallerin yasaklanması konusunda herhangi bir sorun yaşamadıklarını belirtmiştir.

Sağlık sorunlarına ilişkin olarak görüşülen bir mahpus, doktor tarafından bel korsesi ihtiyacının olduğunun belirtilmesine rağmen, bu tıbbi ihtiyacın idare tarafından yerine getirilmediğini iddia etmiştir.

İncelemeler esnasında “yumuşak oda” olarak adlandırılan yerde de gözlemlerde bulunulmuştur. Kurum yetkililerinden edinilen bilgilendirmeden bu odalar mahpusların kriz anlarında kısa süreliğine konulduğu yerlerdir. Diğer bir deyişle bu uygulama istisnai bir nitelik arz etmektedir. Odanın tüm duvarlarının süngerle kaplı olduğu ve sürekli kamera kaydı alındığı görülmüştür.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

1 No'lu T Tipi Ceza İnfaz Kurumu'nda Çetin BALIK'ın yaşamını yitirdiği odada incelemelerde bulunulmuştur. 05.03.2013 tarihinde medyaya akseden olay hakkında Çetin BALIK'ın intihar ettiği şeklindeki haberlere yer verilmekteydi. Odada bulunan arkadaşları intihar iddialarını doğrulayan beyanlarda bulunmuşlardır. Başsavcı Vekili Ahmet ÖZGÜNGÖR'den edinilen bilgidен, ölüm olayına dair idari soruşturmanın tamamlandığı adli sürecin ise halen devam etmekte olduğu öğrenilmiştir. Ayrıca idari soruşturma neticesinde herhangi bir personelin kusurlu bulunmadığı bilgisi edinilmiştir.

1 No'lu T Tipi Ceza İnfaz Kurumu'nda meydana gelen bir başka olay ise, 2011 yılındaki Hasan ÖZER adlı mahpusun ölümüdür. Söz konusu olay bazı medya organlarında Hasan ÖZER'in ölmeden önce ailesini telefonla arayarak başka mahpuslarca öldürüleceğini anlattığı şeklinde haberleştirilmişti. Konuya ilişkin Kurum yetkililerinden edinilen bilgilendirmeden, kasten adam öldürme suçundan tutuklu bulunan Hasan ÖZER'in, sürekli R.G. isimli bir şahıs tarafından öldürüleceği yönünde şikâyetlerinin olduğu öğrenilmiştir. Her ne kadar R.G. isimli şahıs Kurumda hiçbir zaman bulunmamış olsa da şikâyetlerin devam etmesi üzerine, anılan tutuklunun tek kişilik odada kalma talebi yerine getirilmiştir. Tutuklu kaldığı odada intihar etmek suretiyle yaşamına son vermiştir.

Hasan ÖZER'in ölüm olayına ilişkin yapılan otopsiden kişinin intihar ettiği sonucuna varıldığı ve savcılıkça takipsizlik kararı verildiği, yapılan itirazın ise ağır ceza mahkemesince reddedilerek 15.01.2013 tarihinde kararın kesinleştiği öğrenilmiştir.¹ Netice itibariyle Hasan ÖZER'in, R.G. isimli veya başka mahpuslarca öldürülmüş olduğu yönündeki iddiaların gerçeği yansıtmadığı sonucuna varılmıştır.

VII. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Ceza infaz kurumlarının kamuoyunun gündemine gelmesi çoğunlukla meydana gelen esef verici hadiseler sonrası olmaktadır. Kocaeli Ceza İnfaz Kurumları Kampüsü için de bu genel geçer kuralın işlediğini söylemek mümkündür. Son birkaç yıl içerisinde anılan kampüste 2 mahpus yaşamını yitirmiştir. Söz konusu ölüm hadiselerinin varsa sorumlularının cezalandırılması görevi yargı organlarına düşmektedir. Bununla birlikte İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, bünyesindeki ceza infaz kurumlarında incelemede bulunan Alt

¹ Sakarya Ağır Ceza Mahkemesi Değişik İş No: 2013/78 ve 15.01.2013 tarihli kararı.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Komisyon marifetiyle, kamu vicdanını rahatsız eden bu tip vakaları yakından takip etmekte ve yerinde inceleme yoluna başvurmaktadır.

İnceleme sonucunda ölüm olaylarına ilişkin adli ve idari soruşturmaların yerine getirildiği görülmüştür. Diğer taraftan bu tip hadiselerin hiç yaşanmaması veya en aza indirilmesi için önleyici tedbirler bakımından yapılması gerekenlere odaklanılması gerektiği düşünülmektedir. Bu çerçevede psiko-sosyal servislerin daha etkin bir şekilde kullanılması ve bu birimlerde çalışan personel sayısının artırılması ilk başta alınması gereken önlemlerdendir.

İncelemeler esnasında kemoterapi tedavisi gördüğü için ziyaret edilmesi mümkün olmayan tutuklu kişiyle ilgili olarak, 1 No'lu F Tipi Ceza İnfaz Kurumu'ndan edinilen bilgilendirmeden, anılan şahsın 01.04.2013 tarihinde Adli Tıp Kurumu'na gönderildiği bilgisi edinilmiştir. Adli Tıp Kurumu'ndan gelecek rapor çerçevesinde, tutuklu şahsın mahkeme kararıyla tahliyesi mümkün olabilecektir.

Bir mahpusun sağlık hakkının ihlali olarak dile getirdiği beline saracağı korsenin doktor tarafından uygun görülmesine rağmen idare tarafından verilmediği iddialarına ilişkin olarak Kurum idaresinden edinilen bilgilendirmeden, doktorun korse verilmesini mahpusa sadece şifahi olarak söylediği ve Kurum idaresine yazılı olarak iletilen korse talebinin bulunmadığı öğrenilmiştir.

İncelemeler sırasında gündeme gelen bir diğer konu mahpusların elektronik daktilo talebi olmuştur. Bu taleplerin 13.12.2004 tarih ve 5275 sayılı Ceza Ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 67'nci maddesinin 3'üncü fıkrasındaki hüküm uyarınca, idare tarafından karşılanamadığı bilgisi edinilmiştir. Zikredilen hüküm şu şekildedir: *“Kapalı ve açık ceza infaz kurumları ile çocuk eğitimevlerinde ancak, eğitim ve iyileştirme programları çerçevesinde kurum yönetimince belirlenen yerlerde görsel ve işitsel eğitim araç ve gereçlerinin kullanımına izin verilebilir. Eğitim ve iyileştirme programları gerekli kıldığı takdirde denetim altında internetten yararlanılabilir. Hükümlü, odasında bilgisayar bulunduramaz. Ancak, Adalet Bakanlığının uygun görmesi hâlinde eğitim ve kültürel amaçlı olarak bilgisayarın ceza infaz kurumuna alınmasına izin verilebilir.”*

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

Elektronik daktilo talebi Kocaeli 2'nci Ağır Ceza Mahkemesi'ne iletilen bir itirazın da konusu olmuş ve ceza infaz kurumu idaresi uygulamasında haklı görülmüştür.²

Mevzuat engelinin dışında, elektronik daktilo talebinin karşılanması hususunda yetkililerce dile getirilen başlıca olumsuz görüşler şu şekildedir:

1. Geçmişte örneği görüldüğü üzere, ceza infaz kurumlarında daktilonun bulunması örgütsel yapılanmaların ceza infaz kurumlarından yönlendirilmesine imkân tanımaktadır.
2. Mahpuslar elektronik daktilodaki ürünlerini cd ortamında dijital olarak dışarıya çıkarmak isteyebilir, bunun ise denetimi son derece güç olacaktır.
3. Bu uygulamaya Avrupa'daki ceza infaz kurumlarında rastlamadık. Bu nedenle elimizde bir uygulama örneği bulunmamaktadır.

Komisyonumuz konuya savunma hakkı açısından yaklaşmaktadır. Bu perspektiften bakıldığında elektronik daktilonun savunmayı kolaylaştıran ve savunma hakkını güçlendiren bir araç olarak değerlendirilmesi mümkündür. Konuya dair güvenlik endişelerinin ise, alınacak tedbirlerle giderilebileceği düşünülmektedir. Bundan dolayı internet erişimi olmayan elektronik daktilonun tutuklulara verilebilmesi konusunda kanun düzeyinde bir mevzuat değişikliği gerekiyorsa TBMM tarafından, diğer alt düzenlemelerde değişiklik gerekiyorsa Bakanlıkça, hayata geçirilmesinde fayda mülhaza edilmektedir.

Sonuç Olarak:

1. Görüşülen hiçbir tutuklu ve hükümlü tarafından darp, dayak, cebir ve şiddet iddiasının dile getirilmemesi memnuniyetle karşılanmıştır.
2. İncelenen ceza infaz kurumlarında idarenin uygulamalarından kaynaklı az sayıda şikâyete rastlanmıştır. Bu durum genel olarak idareden memnun olunduğu şeklinde değerlendirilmiştir.
3. 45/1 nolu Genelge uyarınca haftada 10 saate kadar tanınması mümkün olan sohbet hakkının mevcut uygulamada 2,5 saat olduğu görülmüştür. Bu hakkın artırılması konusunda gerekli önlemlerin alınması yerinde olacaktır.

² Kocaeli 2'nci Ağır Ceza Mahkemesi Değişik İş No: 2013/426 ve 05.04.2013 tarihli kararı.

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU

4. Ceza infaz kurumlarında meydana gelen ölüm olaylarına ilişkin sürdürülen soruşturmalarda şimdiye kadar hiçbir personelin kusurunun tespit edilmediği bildirilmekle birlikte, 2 yıl içinde meydana gelen 2 intihar vakasının üzerinde durulması gerektiği düşünülmektedir. Bu çerçevede özellikle psiko-sosyal servislerden daha etkin yararlanılması konusunda tedbirler alınması ve bu servislerdeki personel sayısının artırılması uygun olacaktır.
5. Tutukluların internet erişimi olmayan elektronik daktilo taleplerinin karşılanmasında savunmanın kolaylaşması ve savunma hakkının güçlendirilmesi açısından fayda mülahaza edilmektedir. Bu talebin karşılanması için yasal düzenleme gerekiyorsa bunun hayata geçirilmesi gerekmektedir.
6. Kurumdaki sıcak su imkânlarının ve spor faaliyetlerinin artırılması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Murat YILDIRIM

Çorum Mv. Alt Komisyon Başkanı

Mehmet Kerim YILDIZ

Ağrı Mv.

Ahmet Salih DAL

Kilis Mv.

Abdurrahim AKDAĞ

Mardin Mv.

İncelemeye Katılamadı

Sinan Aydın AYGÜN

Ankara Mv.

Atila KAYA

İstanbul Mv.

Ertuğrul KÜRKÇÜ

Mersin Mv.

Komisyon raporlarına, <http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/index.htm>
adresinden ulaşabilirsiniz.

Adres: TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu 06543 Bakanlıklar-ANKARA

Tel: 0 312 420 5406 – 420 5399 **Faks:** 0 312 420 5394

E-posta: insanhaklari@tbmm.gov.tr